

СТАНОВИЩЕ

за научните трудове и учебната дейност

на д-р Артур Кухчински,

представени във връзка с провеждането на защита на дисертация за придобиване на научна степен „доктор на науките“ във Варненски свободен университет „Черноризец Храбър“ в професионално направление 3.8. „Икономика“.

Разработил: доц. д-р Младен Димитров Тонев - доцент по Икономика и управление и по Политическа икономия, ПН 3.8. „Икономика“

Настоящото становище е изготвено въз основа на документи, постъпили за защитата на докторска дисертация за присъждане на научната степен „доктор на икономическите науки“ представени от д-р Артур Кухчински. Представените по конкурса документи съответстват на изискванията на ЗРАСРБ, ППЗРАСРБ и Инструкция №6 към Наредба №3 за академичния състав на ВСУ „Черноризец Храбър“.

Основание за изготвяне на становището: Заповед на Ректора на ВСУ „Ч. Храбър“ – Варна № 617 от 28.09.2022 г., по откритата процедура за защита на дисертационен труд за НС „доктор на науките“ на доктор Артур Кухчински в професионално направление 3.8. „Икономика“, докторска програма „Политическа икономия“ на тема „Организация и функциониране на финансовата система на институционалната бизнес-среда в Полша за подпомагане на развитието на предприятията“.

1. Общо представяне на получените материали

За участие в конкурса кандидатът д-р Артур Кухчински е представил:

1. Дисертация за присъждане на научната степен „доктор на науките“ на тема: „Организация и функциониране на финансовата система на институционалната бизнес-среда в Полша за подпомагане на развитието на предприятията“;
2. Автореферат към дисертацията;
3. Справка за покриване на Наукометричните критерии по българското законодателство;
4. Автобиография.

Приложените документи и материали отговарят на изискванията по българското законодателство.

2. Данни за кандидата

Доктор Артур Кухчински е гражданин на Република Полша, живущ в град Киелце. Д-р Кухчински има бакалавърска степен по компютърни науки от 2009 г. от Липинския университет в Киелце, магистърска степен по икономика от същия университет от 2011 г. и съответно докторска степен в областта на икономическите науки от Висла Университет във Варшава от 2015 г. Същият има две специализации: Първата е от 2011 г. по Икономика и бизнес управление – от Университета Ян Кохановски в Киелце. Втората специализация е от 2014 г. по Методология на изследването в икономическите науки във Университета Висла във Варшава. Научните му разработки и публикациите му са в областта на функционирането на микро, малките и средни предприятия и институции. Работил е като старши преподавател във Висше търговско училище „Болеслав Марковски“ в Киелце, както и като главен асистент в Университет за социални науки. Понастоящем е Декан на

Института по икономически науки в Старият полски университет за приложни науки в Киелце.

3.Обща характеристика на научната продукция на кандидата

Представяне на дисертационния труд на кандидата

Предложената за оценка, формиране на мнение и изготвяне на становище дисертация на доктор Артур Кухчински отговаря на изискванията за присъждане на научната степен „доктор на науките в професионално направление „Икономика“, докторска програма „Политическа икономия“. Представеният дисертационен труд обхваща 279 страници и се състои от увод, четири глави, заключение, библиография и приложения. Изложението на дисертацията на д-р Кухчински съдържа 48 фигури и 46 таблици. Отделните глави, представени в съдържанието, са разделени на подглави. В края на всяка от четирите глави има обобщения и заключения. Библиографията се състои от 383 статии, включващи заглавия на полски и английски език. При изготвянето на дисертацията са използвани 125 монографии и глави в колективни трудове, 117 рецензирани научни статии, 28 нормативни акта, 71 документа и доклада и 42 интернет източника.

Необходимостта от такова изследване е продиктувана от факта, че в полската литература по този въпрос има много малък брой изследвания. Става дума за изследвания по въпросите за функционирането на институциите за насърчаване на бизнес средата с финансов характер. Освен няколко фрагменти от книги и научни статии, все още липсват публикации в тази област от полски автори. Липсват, най-общо казано, изследвания и цялостен анализ на тази група институции за насърчаване на бизнес средата и нейното въздействие върху функционирането на сектора на микро-, малките и средните предприятия в Полша. Ето защо представеният тук дисертационен труд в някаква степен запълва установените празноти в литературата.

В дисертацията са формулирани следните две основни изследователски хипотези:

1. В Полша микро-, малките и средните предприятия слабо използват услугите, предлагани от финансовите институции за насърчаване на бизнес средата.
2. Предприятията от сектора на МСП, които ползват/ползвали са финансовите услуги, предлагани от институциите за насърчаване на бизнес средата, положително оценяват това сътрудничество.

Върху основата на двете главни хипотези са формулирани 11 производни хипотези както и четири изследователски задачи.

Статистическият анализ на резултатите от изследването използва главно три типа тестове: теста на най-малките квадрати, използван за проверка на връзките между качествените променливи, както и тестовите на Кръскъл-Уолас, както и U теста на Ман-Уитни.

В заключение в дисертацията се прави извода, че „финансовите институции за насърчаване на бизнес средата са алтернатива (особено на банките) и са един от начините за решаване на проблема с достъпа до капитал, поради което подпомагането на тяхното развитие е много важно.“

Основни направления в научно-изследователската и публикационна дейност на кандидата

Може да разграничим три основни направления в научно-изследователската и публикационна дейност на доктор Артур Кухчински. Първото направление обхваща изследвания и публикации насочени към проблемите на функционирането на микро, малките и средни предприятия, главно в полската икономика, на примера на отделни воеводства, или на цялостната полска икономика.

Второто направление в изследователската работа на доктор Артур Кухчински, което може да се открие е това, което е свързано с функционирането на системата от институции за бизнес среда в областта на подпомагането на развитието на предприемачеството в Полша. Основните акценти в това направление са няколко:

Функционирането на системата от институции за бизнес среда в областта на подпомагането на развитието на предприемачеството в Полша;

Институциите на бизнес средата в подкрепа на микро-предприятията;

Институции на бизнес средата ангажирани с подкрепа на иновативността на предприятията.

Третото направление в изследователските усилия на доктор Кухчински е преимуществено ориентирано към възможните източници на финансиране на бизнеса в национални мащаби и по принцип.

В това направление могат да се диференцират няколко по-изразени тематични направления на изследване и публикации, а именно:

Класификацията на източниците на финансиране на дейността на предприятията;

Ролята на гаранционните фондове за подкрепа на предприемачеството в Полша;

Значението на заемните средства в системата за небанково финансиране на малките и средните предприятия в Полша;

Ролята на факторинга във финансирането на дейността на предприятията;

Мецанин финансирането като алтернативен източник на финансиране на предприятията.

Определено може да се каже, че изследванията и публикациите на доктор Артур Кухчински отговарят на изискванията за академични публикации и могат да се посочват както като публикации по тематиката на дисертацията така и като публикационна дейност, илюстрираща научните търсения и научните интереси на доктор Кухчински.

4. Научни и научно-приложни приноси на кандидата

В научно-изследователски план постиженията и приносите на доктор Артур Кухчински могат да се подразделят на три основни подгрупи: Първата може да се определи като научно-теоретична. В тази насока могат да се открият следните няколко значими постижения на доктор Кухчински:

1. На базата на анализ на регулаторните практики в Полша през последните десетилетия е проучена и изяснена трансформацията на категорията, представляваща секторът на микро-малките и средните предприятия и преди всичко адаптацията ѝ към разпоредбите на Европейския съюз и промените, настъпили в националната икономика.

2. Сериозен е и приносът на доктор Кухчински в изясняване на ролята на сектора на малките и средни предприятия в икономиката като цяло чрез многокритериален анализ на икономическите показатели, които характеризират дейността на тази подгрупа стопански микроединици.

3. Сериозен е и акцентът върху проучванията, свързани с функционирането на институциите за насърчаване на бизнес средата. В тази насока е представена авторова дефиниция на тази система, според която тази подгрупа институции са специализирани субекти от различни правни форми, извършващи дейност за развитие на предприемачеството и иновациите, които не действат с цел печалба или разпределят печалбата за законоустановени цели в съответствие с конкретни разпоредби. Със своята дейност институциите за насърчаване на бизнес средата се опитват да запълнят празнината между пазарния механизъм и дейностите на публичните власти - национални и местни.

4. В своите изследвания доктор Кухчински предлага цялостен подход към системата от институциите за насърчаване на бизнес средата, предлагащи финансова подкрепа на сектора на микро-малките и средните предприятия. Той изяснява ролята и значението на различните форми на банково и небанково финансиране за този значим сектор на полската и европейската икономика.

Втората група приноси и научни постижения на доктор Кухчински може да се определи като научно-методически. По-конкретно като такива могат да се посочат следните няколко резултата от научната работа на кандидата:

На първо място може да се разграничат няколко важни научни-методически подхода в работата на доктор Кухчински като метода на количественото изследване. Изследвана е представителна извадка от групата на малките и средни предприятия, като се търсят главните моменти във финансовото функциониране на системата от институции за бизнес среда, подкрепяща сектора на малките и средни предприятия. Добро впечатление прави използването на статистически методи при изследването на връзката между използването/неизползването на финансови услуги на институциите за подкрепа на бизнес средата от страна на микро-, малки и средни предприятия.

Вторият приносен момент в работата на кандидата в методологически план е свързан с това, че в дисертационния труд и в отделни публикации тази концепция е развита, като е разгледан организационният аспект на функционирането на финансовата система за подпомагане на развитието на предприятията както в теоретичен, така и в практически план, което е позволило да се определи по-точно моделът на функциониране на цялата система от институции за насърчаване на бизнес средата.

Третата група приноси и прозрения могат да се определят като научно-приложни, ориентирани към самата икономическа и управленска практика. Тук мога да се диференцират следните няколко опорни момента:

1. Идентифицирани са проблемите, свързани с финансирането на този сектор, възникването на финансов недостиг, както и възможностите за тяхното решаване в рамките на функционирането на системата от институции за подкрепа и финансиране на средата на малкия и среден бизнес.

2. Открити са иновативните начинания, предложено е осъществяването на конкретни инвестиционни проекти и подходящото използване на външни източници за тяхното финансиране.

3. Авторът дава конкретни препоръки за институциите за насърчаване на бизнес средата, предоставящи финансови услуги, за да се изгради набор от конкретни действия, чието изпълнение ще донесе ползи под формата на засилване на потенциала, заложен в цялата система за подкрепа на развитието на предприемачеството чрез институциите за насърчаване на бизнес средата, което ще повлияе положително на местното и регионалното развитие.

4. Част от рекомендациите са адресирани към органите на местното самоуправление, особено в аспекта на сътрудничеството и участието в изграждането и финансирането на системата от институциите за насърчаване на бизнес средата в региона.

5. Предлага се получените резултати от проучването и анализа да се използват за основа за планиране на бъдещите дейности, наред с други и на кредитните и гаранционните фондове. Практическото приложение на резултатите от дисертационния труд е потвърдено от ръководствата на две институции, формиращи системата от институциите за насърчаване на бизнес средата в Свентокшиския регион.

Оценка на публикациите по дисертацията

Постигнатите резултати от изследването в дисертационния труд на кандидата са публикувани в три монографии – две авторски и една под редакцията на д-р Кухчински и в отделни глави в различни монографии – общо седем на брой както и в списания с научно рецензиране или в редактирани колективни томове. Те са също 7 (седем) на брой.

От регламентиранияте по наукометричните изисквания общо 450 точки, разпределени в 4 групи доктор Артур Кухчински е представил продукцията покриваща 630 точки.

За група „А“ е налице съответствие – от изискуемите 50 точки дисертацията за ОНС „доктор“ на кандидата покрива съответно 50-те точки;

За група „В“ представената дисертация за „доктор науките“ в ПН „Икономика“ покрива необходимите 100 точки;

За група „D“ от изискуемите 100 точки кандидатът покрива 355 точки;

За група „Е“ от необходимите 100 точки кандидатът представя продукцията за 125 точки.

Като количество представените от доктор Кухчински материали, дисертационни трудове и публикации отговарят на националните наукометрични изисквания за степента „доктор на науките“ в ПН „Икономика“.

5. Бележки и препоръки

Нямам препоръки от съдържателно и теоретично естество към трудовете и публикациите на доктор Кухчински. *В принципен план бих препоръчал доктор Артур Кухчински да продължи изследователската си работа в избраното от него направление, тъй като с притежавания образователен ценз, научни степени и управленски и финансов опит той се очертава като един ценен експерт по отношение на механизмите и възможностите за алтернативно (небанково) финансиране на дребния и среден бизнес в Полша.*

Въпросите ми като автор на становище относно защитата на доктор Артур Кухчински са следните:

1. С какво полската Концепция за институциите за насърчаване на бизнес средата надгражда политиката на ЕС за подкрепа на малкия и среден бизнес?

2. Кои алтернативни форми на финансиране на малкия и среден бизнес в Полша биха могли да се определят като иновативни спрямо традиционните и ординарни форми на набавяне на финансов ресурс в този сектор на бизнеса?

Заклучение

След запознаване с представените за защитата на доктор Артур Кухчински материали и научни трудове, анализ на тяхната значимост и съдържащи се в тях научни, научно-приложни и приложни приноси, давам своята положителна оценка и препоръчвам на Научното жури, определено за процедурата по защитата на доктората на доктор Артур Кухчински да му присъди научната степен „доктор на науките в ПН „Икономика“ (доктор на икономическите науки) по научната специалност „Политическа икономия“ в рамките на докторска програма „Политическа икономия“ на ВСУ „Ч. Храбър“. В дисертацията е отделено важно място на ролята на държавното регулиране за създаване на благоприятна финансова бизнес-среда за развитие на малкия и среден бизнес. Държавният административен компонент на управлението включва и разработването и реализацията на различни планове и стратегии за финансова и административна подкрепа на дребния и среден бизнес.

31. 10.2022 г.

Изготвил становището: ..доц. д-р Младен Тонев

(ак. дл. н. ст. име фамилия)